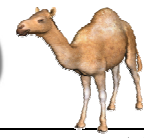

מדור בני"ש

כסיר

אדר התשס"ט	
שחר כהן	4
שחר עקיבא כהן	8
ראובן אלטשולר	1
אוריאל בוס	1
יונתן בלבן	7
יאיר בן חיים	7
רון הראל	
אלימלך ויטו	1
מוריאל יפרח	7
שניר נחמני	5
יוסף סברי	9
אוהד סלאב	6
ישראל קוזניץ	7
עקיבא קלינרמן	5
דוד שטרית	9

פלח"צ

אדר התשס"ט

בנימין פוריס

מודיעין

אדר התשס"ט

אברהם איתן

משה בן שמואל

דוד נגאל

טבת התש"ע

דניאל קייקוב

שריון

אדר התשס"ט

יוחנן בורשטיין

צנחנים

אדר התשס"ט	
שלמה בוז	3
יגאל הנל	8
עמיחי נחשוני	1
נועם פרידמן	2
איתי צוברי	

אב התשס"ט

יוסף פירשטיין

תותחנים

אדר התשס"ט	
הראל בר	12
אלחנן גלבר	7
מתן חזות	4
אריאל פרידמן	3
משה רובין	13
מאיר שלוש	1

רבנות צבאית

אב התשס"ח

נתן קוטלר (ביסל"ח)

אדר התשס"ט

נריה כהן (זיקים)	9
יהושע אודרברג	15
אסף איטח (גבעתי)	9
בן ציון גליקמן (נחל)	16
בן-אלי גרוסמן (גולני)	10
ערן הוליצ' (בקעה)	2
ניר זליכה (קריה)	8
אליהו טוגנדהפט (חתם)	13
נוי יצחק (חיל הים)	85
יוסי משרקי (שגיא)	7
יהודה נוימן (דוכיפת)	7
יונתן פולנאור	9
ברק קלנר (ח"א)	140
אביתר רביב	9
צוריאל שושן (חת"ם)	20
יצחק שטרית (דרום)	10

המודגשים: אלו שביקרו החודש

עדיין אחרון: י"ב אדר

יוסי שחר

המעצבני"ש

העלון לתלמידי ישיבת "כרם ביבנה" המשרתים בצה"ל

בליון מס' 85
אדר
ה'תש"ע

חילוני היקרים,

זוכרים לפני שנה השתתפתם בפורים בישיבה? נכון שזה נראה ממש מתקופת המגילה? כל כך הרבה עברתם מאז. למדתם, גדלתם, הפנמתם דברים חדשים. עד מתי???

מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל באותו הדור כליה? – מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. לנו זה נשמע כדבר פשוט. אבל בטוח שבאותו דור העיתונות המקומית, ואולי אפילו רבים מגדולי ישראל, תלו את האשמה במרדכי. "סכנה לציבור" זעקו הכותרות הראשיות. אבל דווקא בידי מרדכי היה המפתח לנאולה.

המן הרשע הינו צורר כל היהודים. מזהים שדווקא הוא זה שצרר אותם. שגרם לאחזרות. "לך כנס את כל היהודים", ניתנה ההוראה – לזרות.

אוי, כמה שעניינים מלכות! מה אפשר לעשות???

הרב צבי יהודה מספר שבזמן שאביו, הראי"ה, למד בישיבת וולאז'ין, באו בחורים מהישיבה לראש הישיבה, הנצי"ב, וביקשו ממנו לעסוק בפעילות ציונית. למרות שהוא היה בעד הציונות התנגד לכל פעילות שהיא בישיבה. בניגוד לדבריו, הם הקימו במחתרת פעילות. הראי"ה קוק לא השתתף בה. הוא המשיך לגדול.

לימים כשאותם פעילים עלו לארץ וראו את מצב החלוצים פורקי העול, זנחו את הדרך הציונית ונעשו למתנגדיה. לעומתם, הרב זצ"ל שגם הוא ראה בעיניו את המצב הקשה התבונן גם לפימיות הדור.

רק במבט חודר לעומק של תורה, ניתן לראות נכון, בלי להתבלבל ולטעות.

מכאן גם נשלח ברכה למצלרפרים החדשים לשורות הצבא. כמה נפלא לצאת לתקופת הצבא מתוך הישיבה. נצלו את הרגעים האחרונים שלכם לספוג כמה שיותר. "תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי". בייחוד בתקופה מותחת זו.

אבל לא רק עכשיו, המשיכו לקבוע עיתים, שהתורה לא תמוש מבין העיניים. ואז, בעזרה, תמיד תראו שהקבי"ה נמצא בכל מצב ובכל אדם. כן, אפילו אצל הסרס"פ...

"לעולם ירבה אדם בשתיקה
ולא ידבר אלא או בדברי חכמה
או בדברים שצריך להם לחי" גופו"

(הרמב"ם, הלכות דעות)

בשבועות קיבלו בני ישראל את התורה שעליה נאמר "כי נר מצוה ותורה אור" ואילו בפורים הייתה ליהודים אורה כדרך שנאמר "לְיְהוּדִים הָיְתָה אֹרֶה וְשִׁמְחָה וְשָׁשׂוֹן וְיִקְרָ" ומסביר המדרש "אורה – זו שמחה". כלומר שבועות עיקר עניינו תורה ופירושה אור, ואילו בפורים ונהפוך הוא – עיקר המועד הוא אורה ופירושה תורה ויש לעמוד בפירוש הבדל זה.

כאשר דוד נלחם בעמלק בצקלג הוא מנהיג תקנה ששכר המלחמה ושללה יחולק שווה בשווה בין היורדים למלחמה ובין היושבים על הכלים ויש להבין – מדוע תיקנו תקנה זו דווקא בזמן המלחמה בעמלק?

אנו יודעים שבגאולת מצרים כרת ה' ברית עם עם ישראל ואילו בשאר הגאולות (גאולת פרס בימי פורים, יוון בחנוכה וכו') אנו רק שומרים על הברית וכן גם כתוב בתורה: "לא מאַסְתִּים וְלֹא גַעַלְתִּים לְכַלְתֶּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם" ומפרשים חז"ל "לכלותם להפר ברית" היינו בימי המן (ספרא בחוקות) שהעמיד להם מרדכי וחביריו.

כמו כן ידועים לנו דברי חכמים שישאלו ואורייתא חד הוא. ועל כן יש לומר שכמו שאצל ישראל ישנן שתי בחינות אחת ליצור דבר חדש ואחת לשמר את הישן, כך יש גם בתורת ישראל – אחת היא עלייה בתורה על ידי רכישת ידיעות חדשות בתורה וישנה גם עלייה ע"י הכנסת חיזוק וחיות לדברי תורה שכבר למד וידע.

וכן בהתאמה היה בשתי הגאולות. בגאולת מצרים קיבלנו את התורה שעד אז לא שמעה אוזן דברים כאלו מעולם, ואילו בפורים "קִיְמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים עַל־הֶם וְעַל זֶרְעָם" קיימו מה שקיבלו, שהדר קיבלוה בימי אחשורוש והיו בסוד הכנסת חיות חדשה לדברים הידועים.

ואומר בעל הפחד יצחק שזהו החידוש שבגאולת ישראל מהמן. זו הפעם הראשונה שהתקיימה ההבטחה של אי הפרת הברית הקיימת ממעמד הר סיני. וכמו כן זו הפעם הראשונה שזכו להכנסת חיות חדשה לדברי התורה הידועים זה מכבר.

אנו למדים מכך ששעת מלחמה בעמלק הינה שעה שבה מתגלה כח חדש של תורה שהוא כח שימור הישן. לכן דווקא בשעה זו תיקן דוד המלך ע"ה תקנה מיוחדת זו שכלק היוצאים למלחמה כך חלק היושבים על הכלים. שכמו שכוחו של מקבל התורה גדול כך כוחו של העומד על המשמר, היינו כוח מרדכי שהדר קיבלה ברצון.

ובזה אנו עונים על שאלתנו הראשונה שבשבועות אנו מקבלים את התורה וזה הוא לנו אורה של התקשרות לקב"ה, ואותה התקשרות ואורה יוצרים תורה שנייה וחדשה של אור פורים דהדר קיבלוה ברצון.

**ביני"ש אחד נכנס לתדלק את רכבו בתחנת דלק.
לאחר התדלוק פונה אליו המתדלק ושואל: אשראי?
עונה לו הביני"ש: אשריך!**

"אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה ז).

אימרה מפורסמת זו העסיקה פרשנים רבים לאורך הדורות. בתחילה מצינו מחלוקת לביאור המילה "לבסומי", יש שפירשו "להשתכר" (ר"ח, רש"י, רמב"ם) ויש שפירשו "להתבסס" (ארחות חיים, כלבו, מהרי"ל).

וכן נדרשו חכמים לביאור המושג "עד דלא ידע", הסוברים ד"לבסומי" – היינו להשתכר, ס"ל ד"עד דלא ידע" הוי עד ועד בכלל. והסוברים שהוא "לבסומי" – להתבסס – ס"ל עד ולא עד בכלל.

אולם יש להבין מה פשר ה"אי ידיעה" שבין "ארור המן לברוך מרדכי", ומדוע לא מתואר מצב של אי ידיעה בין "טוב לרע", ומדוע לא בטאו חז"ל את גבול ההשתכרות או ההתבסמות – כקו אדום שאין לחצות אותו?

במגילה אנו מוצאים המבטא את המפנה החשוב המוביל לגאולת עם ישראל והוא "לילה ההוא נדדה שנת המלך" (ו, א) באותו לילה נודע לאחשורוש שמרדכי לא קיבל שכר על שהצילו מבגתן ותרש, בעודו מחשב מה לעשות, הגיע המן, ובציווי הוכנס אליו ושאל על ידו מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו" (ו, ה). שאלה זו שאינה חושפת מיהו "האיש" המדובר היא גרמה למפלתו המוחצת של המן. שהרי המן חשב על עצמו, ולכך הציע כבוד מלכותי מיוחד, ובמו פיו חרץ את הכבוד שיינתן למרדכי ואת השפלתו שלו.

ועוד, המן בתשובתו גרם והגביר את חשדותיו של אחשורוש שהוא המן חפץ למלוך תחתיו וקושר קשר נגדו (מגילה טו, אסתר רבה י, א).

גורמים אלו היו בודאי חלק חשוב בהחלטת אחשורוש לתלות את המן. וברור הדבר שאם המן היה יודע מראש שהמלך חושב על מרדכי ולא עליו היו התוצאות שונות לחלוטין.

ולכן חז"ל הגדירו את אותו לילה כ"מפלתו של המן" (ירושלמי מגילה ב, ד) וכן "תוקפו של נס" (מגילה יט, א), אי הבהירות שהיתה בזיהוי "מי האיש אשר המלך חפץ ביקרו" – היא נקודת ההצלה ועיקרו של הנס. מעתה – חז"ל רצו להנציח את הרגע המיוחד ע"י שתייה בפורים "עד דלא ידע..." ובה מונצחת מפלתו של המן. והמשך לדברי ה"אבודרהם" – שמצוות השתייה באה להזכיר את ענייני המשתאות שהיו בסיפור המגילה שסביבם נרקמה ישועת ישראל, כך י"ל שהשיעור שלימדנו רבא "עד דלא ידע..." בא לסמל את עיקרו של הנס והנצחתו לדורות.

**שני דתל"שים הולכים בדרך. כשהם עוצרים לאכול,
מוציא האחד תפוח ומתחיל: "ברוך אתה ה'...".
מיד קוטע אותו חברו ואומר לו:
"מה אתה מברך? אתה הרי דתל"ש!"
מיד מתעשת הראשון ואומר: "...למדני חוקיך".**

אורא דארץ ישראל מחכים?

דניאל סגרון
שיעור ה'

הגמרא **בכתובות** (נ"ה) אומרת: "אמר אביי – וחד מינייהו (מבני ארץ ישראל-רש"י) עדיף (נפחים וחריפים- שם) כחרי מינן (בני בבל)". מבואר, שתלמידי החכמים שבארץ ישראל חכמים יותר מחבריהם שבגולה, כי "אורא דארץ ישראל מחכים" (ב"ב קנ"ח), ו"עשרה קבים חכמה ירדו לעולם-תשעה נטלה ארץ ישראל ואחד כל העולם כולו" (קידושין מ"ט).

וראוי להבין, איך בדיוק 'אורא דא"י' מחכים? הקב"ה שיחרר פה ניצוצות של I.Q. ? מקורות החדירו חלקים מהמוח של איינשטיין למאגר המים? ובעצם, מה היה חסר לעולם התורה המפואר ששגשג בפולין לפני מאה שנה?

ואם אין די בכך שאור הארץ מסייע, איכשהוא, בהבנת התוספות; אומר **הרב קוק**, שאי אפשר להגיע לתורה מושלמת אלא בארץ: "חכמת הקודש אינה זורחת כי אם בארץ ישראל" (אורח"ק, א', קכ"ג).

וצריך להבין, איך זה עובד? למה "יצירה עצמית ישראלית, במחשבה ובתוקף החיים והמפעל, אי אפשר לישראל אלא בארץ ישראל"? (אורות א"י, פסקה ד'). מה הסיבה ש"צריכה ארץ ישראל להיות בנויה וכל ישראל יושבים עליה מסודרים בכל סדריהם – מקדש ומלכות, כהונה ונבואה, שופטים ושוטרים וכל תכסיסהם", ורק אז "חיה היא תורה שבעל פה בכל זיו תפארתה"? (אורח"ת, א', ג'). איך גירוש גוש קטיף פוגע לי בהבנת הרשב"א?

המחור"ל (נצח ישראל, פ"א) מסביר שתורה קדמה לעולם משום שהיא מודריכה את העולם, ובשביל לממש את רעיון התורה יש הכרח באומה שתגשים את האידאל בחיים המעשיים; לכן הקב"ה ברא מלכתחילה עם שאופיו מתאים למטרתה של התורה, כדי שיוכל ליישם בפועל את האידאל של התורה. "עם זו יצרתי לי – תהלתי יספרו" (ישעיה מ"ג, כא).

והנה, דבר ידוע הוא שמטרת האדם אינה רק לנצח את החומריות אלא לקדש אותה – להשתמש ביצר הרע כדי לרוכס את עבודת השם שלו. קידוש החומר הזה, אינו רק במובן הפרטי שאדם מכווין כל מעשיו לשם שמים, אלא גם במובן הכללי – שעם ישראל כאומה פועל בכל חייו המעשיים המשוכללים על פי הדרכת התורה. כדי שיהיה יישום מלא של רעיון התורה, ברא הקב"ה ארץ שמתאימה מבחינה סגולית לאידאל של יישום התורה בעולם ע"י עם ישראל. לכן, משה רבינו מודגש שאנו יורשים את הארץ לא בזכות מעשינו הטובים, אלא כדי להגשים את התוכנית האלוקית. כי הרי, "אין כנסת ישראל מוציאה אל הפועל את סגולותיה כי אם בארץ ישראל" (אורח"ת יב', ז'). "מלְכָה וְשָׂרָיָה בְּגוֹיִם – אֵין תּוֹרָה" (איכה ב', ט).

יצא מכך, שהרעיון הכללי של התורה מתקיים בשלמותו רק בארץ ישראל. "עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה'" **רמב"ן** ויקרא, י"ח, כה). "ישיבת הארץ היא מצוה כוללת כל התורה" **אורח"ת** דברים ל', כו. לכן ר' זירא התענה מאה תעניות לשכוח את תורת בבל (ב"מ פ"ה). ואם כן, כשאדם נמצא בא"י הוא משיג את הרעיון הכללי של התורה. "תורת ארץ ישראל היא דואגת תמיד בעד הכלל – בעד כללות נשמת האומה כולה" (אורח"ת י"ג, ג').

וממילא הוא מחכים בתורה, כי מתוך הכלל מאירים הפרטים: "כשאדם מתרומם לרעיונות עליונים, ומתאים את דרכיו על פיהם, במעמקי רוחו, הוא בא לשורש התורה, בצורתה העליונה, שמגמתה היא להרים את העולם לעליונותו המעודדת לו, וממילא כל מה שהוא לומד מפרטי תורה אינו דבר חידוש אצלו כי אם כמו הזכרה למה שיש כבר בכוחו, וזהו סוד מתוך שחסידיהם הם תורתם משתמרת" (שם, ה', ד'). וזה קורה רק כאן – "רק בא"י מוכנים הם תלמידי חכמים... לבוא אל עמקי תורה מלמעלה למטה, מן הכללים אל הפרטים" (שם, י"ג, ז'). לכן 'אורא דא"י' מחכים, כי א"י היא הכלל שממנו מאירים הפרטים.

"אין תורה כתורת ארץ ישראל, ואין חכמה כחכמת ארץ ישראל" **בראשית רבה** ט"ז, ד'.

מעשי צדיקים

בכל שנה בפורים, היו רגילים אנשי העיר לבוא עם ילדיהם לביתו של הרה"ק רבי יצחק מנאנאש זיע"א, לעת ערב בשעת הסעודה, כדי שהצדיק יברכם, כמו שמברכים את הילדים בערב יום הכיפורים.

בשנים הראשונות לא רצה רבי יצחק לברך את הילדים, ועל טעמו של סיורבו סיפר: הרה"ק רבי ברוך מגורליץ זיע"א שאל פעם את אביו הרה"ק רבי חיים זיע"א, ה"דברי חיים" מצאנז, כיצד מברכים ומה אומרים כשמברכים? והשיבו אביו: "אה, מען לייגט ארויף די האנט און מען זאגט גאר נישט" (שמים את היד על הראש ואומרים כלום...).

מששמעתי את תשובתו של ה"דברי חיים" – סיפר רבי יצחק מנאנאש – לא רציתי לברך, שכן, אם אינני יודע את הפירוש בדבריו של ה"דברי חיים" מצאנז, אם כן אינני יודע לברך. אבל מצד שני, הצטערתי הרבה כי לא רציתי לדחות את הבאים אליי בבקשם ממני שאברכם.

אבל, השי"ת עזרני, ובחלומי נתגלה לי הפירוש כך: "מען לייגט ארויף די האנט און מען זאגט" (שמים את היד ואומרים) ריבונו של עולם, איך בין דאך "גאר נישט" (אני כלום!) ואם אני איני שווה מאומה, תברכם אתה!

והוסיף על כך רבי יצחק מנאנאש: אין לי שום ספק כי כך הייתה כוונתו של ה"דברי חיים" מצאנז. כי פונים לקב"ה ואומרים לו שהוא יברך. ואכן, מאותה עת, בה נתגלה לו הפירוש החל רבי יצחק לברך את כל הבאים אליו ביום הפורים. (אמרי המזג)

מתוך הספר "אוצר המגילה", מכון עוז והדר

למה הבריסקערס' אוהבים להתעסק עם זיכרון נייד,
נגנים ובכלל כל מה שמתחבר עם USB למחשב?
כיוון שברגע שמחברים את הנ"ל למחשב,
מופיעה ההודעה – זוהתה 'חומרה' חדשה...

יעודה של הישיבה

המנוחה והנחלה

הרב ח"י גולדויכט זצ"ל

מנן ראש הישיבה
נלב"ע ז' אדר א' תשנ"ה

ת"ר: "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה" (דברים י"ב, ט) מנוחה – זו שילה, נחלה – זו ירושלים (זבחים קט"ז).

באו לשילה – נאסרו הבמות, והיא היתה מנוחה... קדשים קלים ומעשר שני נאכלים בכל הרואה... באו לירושלים – נאסרו הבמות... והיא היתה נחלה... קדשים קלים ומעשר שני נאכלים לפנים מן החומה (משנה, זבחים דף קיב).

מנא הני מילי... ר' אבהו אמר: אמר קרא "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין" – עין שלא רצתה לזון מדבר שאינו שלו (אשת אדוני, רש"י) תזכה ותאכל כמלוא עיניה (זבחים קיח).

"בן פורת יוסף" – לשון פריה ורביה. מקום אכילת קדשים נתרבה לו על ידי העין. ושילה בחלקו של יוסף היתה (רש"י).

ואמר' בגמ' (ב"ב כא.) התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים, מאי דרוש? 'כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים' וכתבו שם תוס' בביאור דרשת הגמ': לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכוהנים עוסקים בעבודה, היה מכוין ליבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה, כדדרשינן בספרי: "וְאַכְלֶתָּ לֶפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ ... מַעֲשֶׂךָ דִּגְגָךָ תִּירָשׁ וְיִצְהָרְךָ וּבְכֹרֶת בְּקָרְךָ וְצֹאנְךָ לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל הַיָּמִים" (דברים י"ג, כג) – גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד למי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, היה גם הוא מכוין ליראת שמים ועוסק בתורה.

דמותה של ירושלים משתקפת לנו בזה באספקלריה מאירה – ירושלים בתקומתה ובתפארתה, ירושלים של טרם-חורבן מאירה באור עילאה, בבואת דמות דיוקנה של ירושלים של מעלה – כהנים בעבודתם, לויים בשיורם ובזימורם וישראל במעמדם. ובכולם עובר חוט שני משותף של עיסוק במלאכת שמים, עד כדי שהקרב אליה, אפילו זר הוא או תינוק, מתבשם מאוירתה וליבו נלהב ודבק בה.

מצוות אכילת מעשרות וקדשים קלים אף היא עצם הלוי, שמרכזה אינה אכילתם הגשמית, אלא מיועדת היא בעיקר לנתק את הישראלי מן החולין ולהביאו אל "לפנים מן החומה", אל תוך הקודש פנימה, בינות לאוירא דקדושתא המיוחד שנמצא ברחובות העיר. אוירה ירושלמית זו מעוררת את לב האדם שיריח יראת שמים זו, ותיספג היא בקרבו, והרי מביאה זה מביאו לידי תלמוד "כל הימים". גרמה זכותו של יוסף הצדיק, שבחלקו נאכלו קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה. הרואה את שילה – ראה בלבד – הבטה מרחוק; עדיין עומד הוא בשדה ומחרשתו בידו, אלא שדמות דיוקנו של משכן שילה כנגד עיניו, והרי אוירת הקדושה כבר חודרת לעמקי נפשו, והרי הוא לא למד ליראה ובא לידי תלמוד. ולכל כך למה? "בן פורת עלי עין" – עין שלא רצתה לזון מדבר שאינו שלו, תזכה ותאכל כמלא עיניה. אך אכתי עומדת השאלה על מקומה: וכל כך למה?

באים אנו לסודם של דברים מהסתכלות ממבט שונה. שתי דרכים ישנן בעבודת ה', ושתיהן צריכות זו לזו, ואי לאו הא לא קיימא הא. האחת: האדם אשר נשאר "לפנים מן החומה" – כל כולו בתוך הקודש פנימה, מנותק מכל ענייני החומר ומחובר בכל נימי עבודת ה' שבו לקודש. המסתופף באוירא דירושלים, אתרא שהוא למעלה מתפיסת מקום, מקום שהגדרתו המוחשית לא נתפסת בו כלל. ואינו זן עיניו אלא בדברים שהם למעלה מן השמש, ועוסק בעבודת ה' בתמידות וללא הפרעה – בחינת "שְׁבִתִי בְּבֵית ה'... לְחַזֹּת בְּנֶעֱם ה'".

והשניה: אדם שמוכרח מציאות החיים עוסק הוא גם בגשם, טרוד הוא בענייני דרך ארץ. אך גם הוא, באשר הוא שם, יודע לקשר בין העולמות ולהאיר את נשמת הדומם – הגשמי ולהרעיק עליו

טל של תחיה – בחינת "כבודו מלא עולם". וכמאמרו של האדמו"ר מקוצק: השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם – לעשות ממנה עצמה שמים לה'.

השריש הקב"ה טבע פאבותינו
הקדושים שברגע שדמות דיוקנו
של אבא נראית לו, פיד נכספת
הנשמה לפקורה ופבטו נטהר.

אכן ברור לעיני כל, ששכנה גדולה טמונה לו לזה האחרון, פן הארציות תעוות חלילה את ראייתו, ולא יראה אלא גשם במערומיו בלבד. אך עצה יעוצה לו ע"י חז"ל – להביט בדמות דיוקנה של שילה, להשקיף על אהרה ולהעביר לנגד עיניו את תקופת חיותו בישיבה, ומיד "ויכס את עין הארץ" – עינו תחדור מבעד ללוט הערפל הגשמי, ותכיר מיד כי אתה מחיה את כולם. זוהי מעלתה של שילה לעומת ירושלים. מנוחה – זו שילה, נחלה – זו ירושלים.

המטרה הנכספת היא "מְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה' בְּיָמִים לַיָּם מְכֻסִּים", שכל הארץ כולה תהיה בחינת "שְׁבִתִי בְּבֵית ה'". אך הדרך העולה במסילה בית-אל רצופה מכשולים, מהמורות ונסיונות. בעולם, שבו גבוהה המחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים, זיכנו יוסף במתנה מיוחדת – שבמשכן שילה קדשים קלים ומעשר שני נאכלים בכל הרואה. השריש הקב"ה טבע מאבותינו הקדושים שברגע שדמות דיוקנו של אבא נראית לו, מיד נכספת הנשמה למקורה ומבטו נטהר.

אם אוחו האדם בקרן אור זו המושטת לו מתוך הסבך החשוך – הרי הוא זוכה לא רק להגיע אל המנוחה, אלא דרכה גם אל הנחלה. אך ברורים הדברים, שמנוחה זו שרשה ומקור יניקתה בימים מקדם, בתקופת חיי הקודש בישיבה המהווים צוהר לאוירה הקדושה של ירושלים, כדוגמת דור אוכלי המן, שמתוך כך זכו למנוחת שילה.

דרך זו בעבודת ה' סלל יוסף עבור כלל ישראל – בחינת "לך כבוש הדרך לבניך". יוסף הוא אשר הורד מצרימה, והגיע לבית האסורים מנותק מבית אביו יעקב, משכן ה'. אך על אף כן, כאשר מפתחו היצר לעבירה, ומיד דמות דיוקנו של אביו נראה לו ופרש. הלכך, עין שלא רצתה לזון מדבר שאינו שלו – תזכה ותאכל כמלוא עיניה.

זוהו תפקידה של הישיבה – למלאות את שני התפקידים כאחד: לשמש ולהוות נחלת בית עולם לבני עליה אשר זוכים לשבת בבית ה' ותורתם אומנותם; וכמשלים לכך, משמשת הישיבה בית יוצר של תורה ויראה, הקובע והטובע משכן ה' בלבם של אלו אשר יצאו לעסוק ביישובו של עולם וטרודים הם בדרך ארץ, ומהווה זרקור רוחני אשר אליו ישאו עיניהם. והוא ידריכם בכל צעד ושעל בחיי המעשה, ליכור ולא לשכוח להשתדל ולהתבשם מ"כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים", ובכך מגיעים אל המנוחה ואל הנחלה.

דיני בורר עצמות דגים

הקדמה

עיון בהלכות שבת
ר' ניר ישי

מלאכת בורר היא אחת מל"ט אבות מלאכה האסורות מן התורה בשבת, ומהותה היא הפרדת פסולת המעורבת באוכל.

הגמ' בשבת ע"ד: מביאה ארבע דעות בגדר ברירה המותרת בשבת, ושלוש מתוכן נפסקו להלכה וסימנך – "אוכל ביד ומיד".

אוכל כשבורר את החלק שמעוניין לאוכלו מתוך התערובת ומניח את החלק שאינו מעוניין בו (אך אסור לבורר את החלק שלא מעוניין בו מהתערובת אף אם הוא ראוי לאכילה).

ביד שעושה את פעולת הברירה ביד ולא בכלי (אך כשבורר ע"י כלי אפילו אוכל מתוך פסולת אסור).

מיד שאוכל את מה שברר סמוך לשעת הברירה ולא מניחו לאוכלו לאחר זמן רב (אף אם בורר אוכל מתוך פסולת ביד על מנת לאכול לאחר זמן-אסור).

ואמנם – מצינו דעה נוספת בגמ' שלא נפסקה להלכה אמנם ניתן ללמוד ממנה יסוד – פחות מכשיעור – אם בורר פחות מכדי שיעור כמות המאכל הראויה לכל אכילתו, מותר, וביאר **התוס'** משום דהוי דרך אכילה.

וכן מצינו **בתשובות הרא"ש** בעניין מים שיש בהם תולעים שהתיר לשתותם ע"י שמניח מפה על פי הבקבוק ושותה ישירות מהבקבוק, משמע שברירה תוך כדי אכילה, אף שנעשית ע"י כלי, מותרת דהוי דרך אכילה.

הביאור תלכה (בסימן שי"ט סעיף ד) הביא מחלוקת מהר"א ומהריט"ץ בעניין ברירת פסולת מתוך אוכל בשעת אכילה בשעת אכילה ממש, והאריך להוכיח שהוא מחלוקת ראשונים, נפק"מ לגבי ברירת עצמות הדג בסמוך לאכילה ממש, דיש מקום לומר שהוא דרך אכילה ומותר.

ומסיק – דבעת האכילה גופא המיקל להוציא העצמות מהדג לא נוכל למחות בידו אבל לתקן דבר זה לצורך זמן מאוחר יותר כמו שנוהגים בסעודות גדולות יש להיזהר בזה מאוד והעצמות שאינן תחובות בבשר אלא מונחות עליו יש להזהר שלא לברורם ולהשליכם מעל הקערה כלל.

אזהרה

הארחות שבת (פרק כ"ג הלכה קג) כתב לאסור הוצאת העצמות מהדג א"כ מוציא העצם עם מעט דג או שמושך הדג מן העצם דנמצא בורר אוכל מפסולת, והביא את דעת המשנ"ב שהמיקל אין למחות בידו.

בילקוט יוסף (חלק ג' עמוד ש') כתב שמותר לבורר בשבת את העצמות הדקות שבתוך הדגים כדרך אכילתו ואינו נחשב כבורר אוכל מפסולת.

המנוחת אהבה (פרק ז' הלכה א) התיר להוציא העצמות מהדג אם אוכל מיד והוסיף להתיר לצורך ילדים להוציא העצמות מכל הדג ולהניח לפנייהם לאכול, דהוא דרך אכילה.

מגילת אסתר גילוי ההסתר

אייל אלון
שיעור ג'

במגילת אסתר אנו מוצאים תופעה מעניינת, בשונה מכל ספרי התנ"ך שם ה' לא מוזכר במגילה.

הדבר מעורר תמיהה, הרי לפני מס' חודשים קראנו שכאשר יעקב נתברך מפי יצחק, בעוד שיצחק חושבו לבנו הגדול עשוי היו דברי יעקב לפלא בעיניו כשהזכיר שם שמים באומרו לאחר שהכין את המאכל ליצחק די מהר "כי הקרה ה' אלקיך לפני" בזה חז"ל באים ללמדנו את החשיבות של הזכרת שם שמים בלשוננו. לחנך שכל המאורעות בחיינו הם תוצאה של השגחה של ה' ולא מקריים. א"כ כיצד ויתר כותב המגילה על אזכור שם ה' אפ"ל פעם אחת?

העלילה המתוארת המגילה יכולה להתפרש כצירוף מקרים מוצלח. כידוע, עמלק הוא הראשון שפתח במלחמה נגדנו, חז"ל המשיכו זאת שבכך קירר אמבטיה רותחת (נח"פ "אשר קרד בדרך") הוא המייצג את התפיסה המקרית בעולם הנותנת את כל המאורעות לשלטון הטבע וכך אף יציאת אומה שלימה מעבדות וקריעת ים סוף מפניהם מתפרשים בעיניו למקרה של שכל וגאות טבעיים ועוד.

"מִלְחָמָה לָהּ בְּעַמֶּלֶק מִדֹּד דָּר" יש כאן מאבק אידאולוגי חריף בין עקשנות להטיל ארס של ספק בכל גילוי של השגחה אלוהית לבין האמונה השלימה, לכן אין כסא ה' שלם עד שיימחה זרעו שם עמלק מתחת היקום. אין האמונה בה' המנהיג את המציאות יכולה להתבסס כשהגישה העמלקית תמיד מנסה לערער אותה ע"י פרשנות המקרה.

בכוונה לא מוזכר שם ה' במגילה, גילויי השגחה מפורשים לא יועילו כל עוד 'העמלקי' מנסה להסית ולערער אותם, כאן יש הדרכה מיוחדת כיצד לראות את כל המאורעות בחיים. האדם נדרש ע"י מאמציו לגלות בבחירתו את יד ה' שמשגיחה ומכוונת אותו תמיד אל הדרך המשתלמת ביותר עבורו.

זה עניינו של פורים לגלות את המסתתר מאחורי הקלעים, לגלות את המנהיג גם במצבים הקשים ולראות כיצד הוא משגיח עלינו בכל צעד ושעל.

נס פורים הוא בניין אב לקיומו המופלא של עם ישראל בעולם. כבשה אחת בין שבעים זאבים עפ"י ההגיון הרציונאלי אין סיכוי לעם ישראל להחזיק מעמד נגד כל 'העמלקים' וה'המנים' שקמו עליו להשמידו. לכל היותר אפשר לפרש את גורלו של עם ישראל כמקרה, כגורל עיוור חלילה. נס פורים החוזר מדי שנה בא להזכיר לנו שאין כאן מקרה. יד ה' עשתה זאת, ע"י השקפת חיים זו נדע תמיד לא להתייאש משום מצב ביש שלא ניקלע אליו. כי גם המצבים המעורפלים נעשים בהשגחה עליונה. ויתברר לנו לבסוף איך תמיד הכל נעשה רק לטובה. אז תנו חיך כי הכל לטובה.

מכניסט עם שיעור ארוך נכנס ל"מרכז".

שואל אותו מרכזניק: מה אתה רוצה להיות הרב הנזיר?

עונה המכניסט: מה אתה רוצה להיות הרב זצ"ל?

לחזור לשורשים

בשנים האחרונות, בפרט לאחר פינוי גוש קטיף בתוכנית ההתנתקות, נשמעות טענות על הקצנה בעמדות בתוך זרם הציונות הדתית. יש הטוענים, ובצדק, על תופעת רפיון הולכת וגדלה בחלק מהציבור בכל מה שקשור לשלמות התורה ולקיום המצוות ונבגרות גם על נושא שלמות ארץ ישראל ויישובה. לאותו מחנה קמו מתנגדים רבים, והדבקו להם כינויים וגיוונים, כגון 'פשרנים', 'מתירנים' ואפילו 'נאו-רפורמים'. מאידך, יש הטוענים, על מחנה אחר, החרד"ל, הנוטש לכאורה את מערך המזרחי וחזון הציונות הדתית וההתקרבות לזרם החרדי. שתי קבוצות אלו, מנוגדות זו לזו ומנגחות אחת את השנייה בכל במה אפשרית בכלי התקשורת ובאירועים פומביים, ושניהם טוענים לייצוגה האמיתי של תנועת הציונות הדתית ודורשים את כתר ההנהגה על הציבור כולו.

טענות אלו מייצגות, לענ"ד, בראש ובראשונה את תחושת הבלבול וחוסר ההנהגה שציבורנו חש בשנים האחרונות. לאחר עזיבתם של ענקי התורה ומנהיגי הדור הקודם כגון **הרצ"ה קוק** זצ"ל, **הרמ"צ נריה** זצ"ל **הרב גורן** זצ"ל ורבים טובים נוספים. רבנים אלה, אשר מלבד היותם תלמידי חכמים מופלגים, היו מחנכים דגולים אשר עסקו כל ימיהם בחינוך רבבות של תלמידים. הם ידעו למשוך את הנוער לבית המדרש, לאהב את התורה על לומדיה ולהנחיל ערכים של שלימות התורה, שלימות העם ושלימות הארץ. הם ראו במדינת ישראל ערך אמוני, תופעה של גאולה, ובצה"ל כהגשמת חזון בן אלפיים שנה המסמל את סוף הגלות. גדולי תורה אלה, שהיו מנהיגי הציבור, סללו ויסדו את הדרך של הציונות הדתית לאורך שנים. הם לימדו, תוך כדי דוגמא אישית, שאדם יכול וצריך לשמור על כל התורה כולה, להקפיד על קלה כבחמורה, לגדול לתלמיד חכם ולבנות את חייו סביב התורה ועם כל זאת גם להיות ציוני (ולמרות המחלוקת העזה עם גדולי תורה מזרמים אחרים). התוצאות לא איחרו לבוא, ובתוך זמן מועט נבנה עולם תורה אדיר של ישיבות תיכוניות ואולפנות, ישיבות הסדר וגבוהות. עולם שמהווה מופת בכל התחומים – הפרטי והציבורי, התורני והלאומי.

מבט על המציאות העכשווית מראה עד כמה נחוצה הציונות הדתית: כשחיללי צה"ל מתבזים ע"י ארגונים ומדינות שונות, כששורפים דגלי ישראל, כשמתפרצים גלי אנטישמיות כל פעם מחדש וצוררים שמשכימים השכם והערב ומחרפים מערכות ישראל זהו חילול ה' מאין כמוהו! הלב נקרע כששומעים על מימדי 'השוואה השקטה' המתקיימת בשעה זו ממש ומאיימת להחריב את עצם קיום הקהילות היהודיות בעולם, ואין פוצה פה ואין צווח, מלבדנו. שלא נדבר על כישלון מערכת החינוך החילוני הגוררת אחריה בני נוער יהודים לכל קצוות תבל המחפשים למלא, אפילו במשהו, את ריקנותם הנפשית והרוחנית.

אחד מהמאפיינים, והיתרונות לענ"ד, שיש לציבור הדתי לאומי בישיבות הגבוהות וההסדר, הוא הרצון ללמוד את כל ירמי התורה וגיוניה. וכמו שציין פעם תלמיד חכם אחד: "רק בישיבות הללו אפשר למצוא גם חז"א גם אורות הראי"ה ולידם תניא וליקוטי מוהר"ן, וכל זה על שולחן אחד". אך עם כל הגיוון וחשיבותו, אסור לנו להתבלבל ועלינו לזכור את רבותינו והדרכתם. את דעתם

ליחס לציונות, למדינה ולצה"ל. אמנם, יהיו מי שיגידו ש'מאמר הדור' עסק בדור מקימי המדינה ולא בדורנו. אחרים יאמרו שמטרות הדור השתנו ושעם הזמן סיגל הציבור הכללי דרך חיים חדשה, ועל כן עלינו להשתנות ולהתאים את עצמנו למצב נוכח המציאות המשתקפת. אולי. אך מה שבטוח עלינו לתת לגדולי התורה ולראשי הישיבות בימינו להחליט. ברם, עלינו לזכור שרבים וטובים יצאו ממסלולי הציונות הדתית, על כל גווניה. ת"ח מופלגים המשמשים כראשי ישיבות, רבני ערים, דיינים יחד עם קצינים גבוהים ולוחמים ביחידות הטובות ביותר המנהלים אורח חיים ע"פ התורה. שליחים העוסקים יומם וליל בהפצת תורה ובקירוב רחוקים בארץ או בחו"ל יחד עם אנשי חינוך הממשיכים לחנך את הדור הבא לפי התורה.

אין זה סוד שהציבור היהודי הכללי התעייף. תופעות של 'פוסט ציונות' ודומיהם כבר תופסים מקום במדפי הספרים, במחקרים ובכלי התקשורת בגלוי. אחוזי ההגירה השלילית גדל משנה לשנה, אחוזי הגיוס, לצה"ל בכלל וביחידות הקרביות בפרט (רק 1 מתוך 8 משרת היום בתפקיד קרבי), וההתייחסות למילואים (25%) פוחתות. קציני הצבא, יושבים יומם וליל וחושבים איך לעלות את רמת הסד"כ הקרבי בצבא. הקמת גדודים של בני מיעוטים כגון גדוד 'חרב' ו'הגדס"ר הבדואי', העברת שריונרים ותותחנים לתפיסת קווי ח"ר על חשבון האימונים והוספת ימי מילואים בשנה הם רק חלק מתוצאות המצב. אזרח מן השורה שומע על פעילות צה"ל רק במצבים מיוחדים (תפיסות אמ"ח, היסולים ומלחמות) ואינו שומע על הבט"ש, מה שגורם לראיה מעוותת של המציאות. **אנשים שכחו את נחיצות צה"ל והמדינה**, הרגשת הסכין על הצוואר כבר מזמן אינה מורגשת והטענות 'שיש מי שיעשה' ו'לא צריכים אותי באמת' נהיה שגור בפי כל. נתונים אלה, המאפיינים את עייפות הציבור הכללי, מחלחלים גם אלינו (י). כן, גם אצלנו נתוני הגיוס במגמת ירידה. גם אצלנו השאיפה לשרת ביחידות קרביות ירדה. גם אצלנו ערך המדינה וחשיבותה ירד. על כן, לענ"ד, עלינו להתעשת. עלינו לזכור ולהזכיר את נחיצות צה"ל. נחיצות המדינה. את החשיבות בלשרת ולתרום. כי אם לא אנחנו נעשה זאת – איש לא יעשה זאת.

הרב שלמה אבינר כתב באחד מעלוני פרשת השבוע: "כן, יש לנו אויבים...ועל מי יש לנו לסמוך? על עצמנו, בעזרת ד'. הסתיימה הגלות בה היינו נתונים לחסדי אחרים, אלא אנו עם עצמאי, יש לנו צבא, בחסדי ד' עלינו... ומי שלא מבין מה זה צה"ל, שלא יבוא. מי שלא גאה להיות בצה"ל, שלא יבוא. מי שלא מבין שצבא זה לא רק חובה אלא גם זכות, שלא יבוא."

כתיבת מאמר זה אינו בא לעסוק בשאלת גיוס בני ישיבות ומועדה (או כל טענה ספציפית שהועלתה במאמר הקודם) אלא בהרגשה אישית שלי בדבר **היחס** לשירות הצבאי ולתחושת השייכות למדינה שהתפתח בשנים האחרונות בציבור הדתי לאומי. על כל תלמיד להקשיב לדעת רבותיו (ובנ"ד לראש הישיבה ולרמ"ם שליט"א).

חדשום' מהכרם

★ היכונן, היכונן ★ מוניס חדשים מצטרפים לזמורות ★ ולצה"ל... ★ גבעתי (כ"ב אדר) צנחנים (כ"ה אדר) שריון (כ"ח אדר) תותחנים וג'ובניקים (א' ניסן) ★ בהצלחה רבה! ★ מזל טוב ★ ספר היובל (...) של הישיבה יצא לאור ★ לשרון ישי להולדת הבת ★ למוטי פקטר להולדת הבת ★ מאורסים טריים ★ שר-שלוש מחפוז (ה') ★ והמני היקר שוקי אודרברג (ג') ★ מזל טוב!!!